

การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านจับใจความ โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอำเภอพาน
สำหรับนักเรียนในเขตพื้นที่อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย

THE DEVELOPMENT OF READING FOR MAIN IDEA ABILITIES BY LOCAL
LITERATURE FOR THE LEARNER IN SCHOOL
OF PHAN DISTRICT, CHIANG RAI PROVINCE

Received: April 27, 2021

Revised: June 14, 2021

Accepted: July 15, 2021

ณิชภาพฒม์ ไชยเสนบดินทร์^{1*}

Nichaphat Chaisenbodin^{1*}

¹Corresponding Author, E-mail: nichaphat.cha@crru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ศึกษาวรรณกรรมท้องถิ่นของอำเภอพาน จังหวัดเชียงราย เพื่อใช้ในการสร้างแบบฝึกการอ่านจับใจความ 2) เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพ แบบฝึกการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่น ของอำเภอพาน จังหวัดเชียงราย ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 75/75 3) เพื่อศึกษาผล การใช้แบบฝึกการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นของอำเภอพาน จังหวัดเชียงราย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) ผู้นำชุมชน ประชาชนชาวบ้านและประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอพาน จังหวัดเชียงราย จำนวน 20 คน 2) นักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านเจริญเมืองวิทยา จำนวน 15 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย 1) แบบสอบถามวรรณกรรมท้องถิ่น อำเภอพาน 2) แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่องวรรณกรรมท้องถิ่นอำเภอพาน 3) แบบฝึกการอ่านจับใจความ เรื่องวรรณกรรมท้องถิ่น อำเภอพาน 4) แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านจับใจความ วิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าเฉลี่ย (X) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย พบว่า

1. วรรณกรรมท้องถิ่นอำเภอพาน มีจำนวน 20 เรื่อง แบ่งได้ 2 ประเภท คือ นิทานเบ็ดเตล็ด จำนวน 16 เรื่อง และนิทานซ้ำชั้น จำนวน 4 เรื่อง

2. ผลของการพัฒนาแบบฝึกการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นของอำเภอพาน มีเกณฑ์ประสิทธิภาพเท่ากับ 81.07/76.23

3. ความสามารถด้านการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกการอ่านจับใจความ เรื่องวรรณกรรมท้องถิ่น อำเภอพาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การอ่านจับใจความ วรรณกรรมท้องถิ่น

Abstract

The objectives of this research were 1) to study local literature in Phan district, Chiang Rai province in order to create reading comprehension exercises. 2) to create and develop effective reading comprehension exercises for prathom sukka 5 students using these local literature to achieve the standard 75/75 criteria. 3) to study the results of reading comprehension ability after using reading exercises of local literature in Phan district, Chiang Rai province.

The sample used in this study included 20 community leaders, Folk philosophers and people in Phan district of Chiang Rai province and 15 prathom sukka 5 students of Jaroen Muang Wittaya School. The research instruments were 1) a questionnaire of local literature in Phan district. 2) lesson plans constructed along with ideas of local literature in Phan district. 3) local literature comprehension reading exercises of Phan district. 4) a test of comprehension reading ability. The data were analyzed to determine mean (\bar{X}), standard deviation. T-test Dependent and content analysis was also examined.

The results of this research were as follows:

1. Local literature in Phan District contained 20 stories, divided in to 2 types with 16 miscellaneous stories and 4 funny stories.
2. Reading comprehension ability of prathom sukka 5 students using Phan district local literature had an efficiency criterion equal to 81.07/76.23.
3. The comprehension reading ability of prathom sukka 5 students after using the local literature comprehension reading exercises of Phan district was significantly higher than before at the .05 level.

Keywords: Reading comprehension, Local literature

บทนำ

การอ่านมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในสังคมปัจจุบัน เพราะนอกจากอ่าน เพื่อความเพลิดเพลินแล้ว การอ่านยังเป็นการแสวงหาความรู้เพื่อให้ทันเหตุการณ์ทั้งยังเพิ่มพูนสติปัญญาของตน บุคคลที่มีความเข้าใจในเรื่องที่อ่านอย่างแท้จริงย่อมสามารถนำความรู้ ความคิด ไปใช้ประโยชน์ทั้งแก่ตนเองและสังคมได้เป็นอย่างดี (พนิตนันท์ บุญพาทย์, 2542, หน้า 3) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของการอ่านไว้ว่า การอ่านช่วยเพิ่มพูนประสบการณ์ความรู้ ความคิด ทำให้คนเรา มีความองงามทางสติปัญญาและความสามารถมากยิ่งขึ้น ส่งเสริมให้เกิดกระบวนการพัฒนา

คุณภาพชีวิตและจิตวิญญาณของผู้อ่านให้เป็นไปในทางที่ติงามได้ด้วยตนเอง การอ่านจัดเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการเรียนรู้เพราะวิชาการต่างๆ จำเป็นจะต้องอาศัยความสามารถในการอ่านเพื่อทำความเข้าใจเนื้อหา และจับใจความจากเรื่องที่อ่าน แล้วจึงนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ ตามที่ต้องการ ดังนั้นในการเรียนการสอนจึงจำเป็นต้องปลูกฝังให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน และพัฒนานักเรียนให้สามารถอ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่การที่จะพัฒนานักเรียนให้อ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นต้องอาศัยการฝึกปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอจึงจะประสบผลสำเร็จ การอ่านประเภทหนึ่งที่นักเรียนควรจะได้รับคือการฝึกปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอเพราะเป็นประโยชน์ อย่างมากในการแสวงหาความรู้ คือ การอ่านจับใจความ ดังที่ (แวมยุรา เหมือนนิล, 2541, หน้า 17) ได้กล่าวไว้ว่า การอ่านจับใจความเป็นความเข้าใจเรื่องที่อ่านระดับต้น และเป็นพื้นฐานสำคัญมากสำหรับการอ่านระดับสูงต่อไป เช่น ถ้านักเรียนจับใจความเรื่องที่อ่านไม่ได้ก็คงไม่สามารถอ่าน เพื่อวิจารณ์ว่าเรื่องนั้นดีหรือไม่ดีได้เลย ส่วน (ศรีวิไล พลมณี, 2545, หน้า 122) กล่าวว่า การอ่านเป็นสิ่งสำคัญโดยเฉพาะการอ่านจับใจความ เพราะผู้ที่อ่านจับใจความของเรื่องที่อ่านได้มาก ย่อมมีโอกาสรับรู้เรื่องราวได้ดีกว่าผู้ที่ไม่สามารถจับใจความของเรื่องที่อ่านได้

เมื่อพิจารณาประเด็นการเรียนการสอนอ่าน ปัญหาที่พบส่วนใหญ่คือ มีนักเรียนจำนวนมากประสบปัญหาเนื่องจากอ่านแล้วไม่เข้าใจไม่สามารถสรุปหรือจับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านดังที่ (แวมยุรา เหมือนนิล, 2541, หน้า 17) ได้กล่าวว่าการอ่านจับใจความเป็นความเข้าใจ เรื่องที่อ่านระดับต้นและเป็นพื้นฐานสำคัญมากสำหรับการอ่านระดับสูงต่อไป เช่น ถ้านักเรียน จับใจความเรื่องที่อ่านไม่ได้ก็คงไม่สามารถอ่านเพื่อวิจารณ์ว่าเรื่องนั้นดีหรือไม่ดีได้เลย นอกจากนั้น (ธัญมาศ ตันเสถียร, 2544, หน้า 4) ได้กล่าวถึงปัญหาของการอ่านจับใจความสรุปได้ว่า นักเรียนไม่สามารถจับใจความเรื่องที่อ่านได้รวมทั้งไม่รู้วิธีอ่านที่ถูกต้องเกี่ยวกับการอ่านจับใจความ และจากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนภาษาไทยในเขตพื้นที่อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย (มยุรี ธิป้อ, 2563; อำพร เชื้อเมืองพาน, 2563; ทักษพร อภิวงษา, 2563; อนโททัย ทักษิณเจนกิจ, 2563; และอุไรวรรณ ธิมา, 2563) พบว่า นักเรียนในเขตพื้นที่อำเภอพานส่วนใหญ่มีปัญหาเกี่ยวกับการอ่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาการอ่านจับใจความ เพราะนักเรียนไม่สามารถจับใจความเรื่องที่อ่านได้ แม้แต่เรื่องสั้นๆ หรือข้อความสั้นๆ เด็กจะใช้วิธีการลอกข้อความหรือเนื้อเรื่อง ไม่สามารถสรุปเป็นคำพูดของตนเองได้ ปัญหาการอ่านจับใจความจึงเป็นปัญหาสำคัญที่ควรได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน เพราะหากนักเรียนมีความสามารถในการอ่านจับใจความอยู่ในระดับต่ำจะส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย และรายวิชาอื่นๆ ต่ำลงด้วย

วรรณกรรมเป็นงานสร้างสรรค์อย่างหนึ่งของมนุษย์ ซึ่งรวบรวมและถ่ายทอดประสบการณ์การดำรงชีวิต ความคิด ความเชื่อและจินตนาการของผู้สร้างออกมาเป็นเรื่องราว โดยใช้ภาษาเป็นสื่อในการถ่ายทอดวรรณกรรม จึงเป็นการบันทึกเรื่องราวต่างๆ ของสังคมและเป็นเสมือนกระจกเงาสะท้อนให้เห็นสภาพความเป็นอยู่ทั้งด้านสังคม การดำเนินชีวิต ความคิดความเชื่อของคน ในยุคที่สร้างสรรค์วรรณกรรมนั้น (สมัย วรรณอด, 2545, หน้า 1) วรรณกรรมจึงเป็นเครื่องมือสื่อสารความรู้สึคนึกคิดถ่ายทอดจินตนาการและแสดงออก ซึ่งศิลปะอันประณีตงดงาม การศึกษาหรืออ่านวรรณกรรมแต่ละเรื่องทำให้ผู้อ่านมองเห็นภาพสังคม วัฒนธรรม การเมือง และเศรษฐกิจของยุคสมัยที่ผู้ประพันธ์ได้สะท้อนผ่านมุมมองของตนออกมารวมทั้งทำให้ผู้อ่านเข้าใจความรู้สึกนึกคิดของผู้คนที่มีต่อสภาพการณ์เหล่านั้นด้วย ดังนั้นวรรณกรรมจึงมีความสำคัญต่อมนุษย์แทบทุกด้าน อาจกล่าวได้ว่า สังคมมนุษย์ที่เจริญมีอารยธรรมและเทคโนโลยีในปัจจุบันนี้ตั้งอยู่บนพื้นฐานของวรรณกรรมทั้งสิ้น วรรณกรรมท้องถิ่นเป็นผลผลิตทางปัญญาของนักปราชญ์ ผู้มีความรู้ในท้องถิ่นได้คิดสร้างสรรค์งานขึ้นมาเพื่อตอบสนองความต้องการของตนหรือสังคมของตน

ทั้งทางด้านความบันเทิงใจ และสาระความรู้อื่นๆ ซึ่งบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์ ได้แก่ วรรณกรรมประเภทนิทาน ตำนาน คำสอน บทในการขับการอ่านที่นักปราชญ์ได้บันทึกไว้ เป็นต้น ทั้งนี้คำว่า วรรณกรรมท้องถิ่นยังมีความหมายรวมไปถึงวรรณกรรมมุขปาฐะ ซึ่งเป็นเรื่องเล่าสืบทอดกันมาผ่านคนรุ่นหนึ่งสู่คนอีกรุ่นหนึ่งอย่างต่อเนื่องได้รับความนิยม และแพร่หลายอยู่ในสังคมนั้นจนถึงเป็นมรดกทางวัฒนธรรม ได้แก่ วรรณกรรมท้องถิ่น เพลงพื้นบ้าน ปริศนาคำทาย สุภาษิต คำพังเพย ซึ่งการเรียนรู้เกี่ยวกับวรรณกรรมท้องถิ่นจะทำให้ผู้เรียนได้ทราบเกี่ยวกับความเป็นมาของท้องถิ่น ภูมิปัญญา ความคิด ทศนคติ ความเชื่อ ประเพณี พิธีกรรม ค่านิยมของคนในท้องถิ่น ดังนั้น การศึกษาวรรณกรรมท้องถิ่น คือการศึกษาสังคมของผู้เรียนเมื่อผู้เรียนเข้าใจสังคมก็จะทำให้ผู้เรียนเข้าใจรากเหง้า หรือที่มาของตนเองด้วย นอกจากนี้ พรรณณันท์ ละอองผล (2546, หน้า 46) ได้กล่าวถึง เรื่องการนำภูมิปัญญาและวรรณกรรมท้องถิ่นมาจัดการเรียนการสอนภาษาไทยว่า สามารถทำได้หลายรูปแบบและนำมาใช้พัฒนาได้ทุกทักษะทั้งการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน และการดูสามารถใช้ฝึกทักษะการคิดขั้นพื้นฐาน และในระดับวิจารณ์ญาณ เช่น การฝึกทักษะ การอ่านอาจใช้ภูมิปัญญาด้านวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณี นิทาน ตำนาน ความเชื่อในท้องถิ่นหรือแม้กระทั่งการใช้สมุนไพรเพื่อรักษาโรคมารจัดทำเป็นบทอ่านในลักษณะของสื่อการอ่าน ให้นักเรียนฝึกจับใจความสำคัญจากการอ่าน ให้อ่านแล้วตอบคำถาม เป็นต้น จากการศึกษางานวิจัย พบว่าสามารถนำข้อมูลวรรณกรรมท้องถิ่นไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อแก้ปัญหาการอ่านจับใจความได้ดังที่ ประพินพร เย็นประเสริฐ (2548, หน้า 2) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาแบบฝึกการอ่าน จับใจความภาษาไทย โดยใช้สื่อท้องถิ่นนนทบุรี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า แบบฝึกการอ่านจับใจความภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้สื่อท้องถิ่นนนทบุรีมีประสิทธิภาพ และนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์เรื่องการอ่านจับใจความสำคัญ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งจุดเด่นของแบบฝึกการอ่านจับใจความภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้สื่อท้องถิ่นนนทบุรี คือ กิจกรรมในแบบฝึกมีรูปแบบที่หลากหลาย ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสนใจในการร่วมกิจกรรม เช่น การตอบคำถาม จากเพลง และตอบคำถามจากวรรณกรรมท้องถิ่น กิจกรรมมีความสัมพันธ์กับเนื้อหาในท้องถิ่นของนักเรียน ทำให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาที่เรียนได้ง่าย ส่งผลให้นักเรียนมีทักษะการอ่านจับใจความที่สูงขึ้น สามารถสรุปใจความสำคัญของเรื่อง และตอบคำถามจากเรื่องที่อ่านได้

จากผลการวิจัยข้างต้นจะเห็นได้ว่าแบบฝึกที่สร้างจากสื่อท้องถิ่น และวรรณกรรมท้องถิ่นสามารถนำมาพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความในสาระการเรียนรู้ภาษาไทยได้เป็นอย่างดี โดยนักเรียนที่เรียนด้วยการใช้แบบฝึกจากสื่อท้องถิ่น และวรรณกรรมท้องถิ่นมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการอ่านจับใจความสูงขึ้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านจับใจความ โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่น อำเภอบาง สำหรับนักเรียนในเขตพื้นที่อำเภอบาง จังหวัดเชียงรายขึ้น เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการอ่านจับใจความ และส่งเสริมการเรียนรู้วรรณกรรมท้องถิ่นของตนเองของนักเรียนในเขตพื้นที่อำเภอบาง จังหวัดเชียงราย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาวรรณกรรมท้องถิ่นของอำเภอบาง จังหวัดเชียงราย เพื่อใช้ในการสร้างแบบฝึก การอ่านจับใจความ
2. เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพแบบฝึกการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นของอำเภอบาง จังหวัดเชียงราย ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 75/75

3. เพื่อศึกษาผลการใช้แบบฝึกการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นของอำเภอฟาน จังหวัดเชียงราย

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

- 1.1 วรรณกรรมท้องถิ่นอำเภอฟาน
- 1.2 แบบฝึกการอ่านจับใจความ โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอำเภอฟาน

2. ขอบเขตด้านประชากร

2.1 ประชากร คือ

- 2.1.1 ผู้นำชุมชน ราษฎ์ชาวบ้านและประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอฟาน จังหวัดเชียงราย
- 2.1.2 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 15 คนที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563

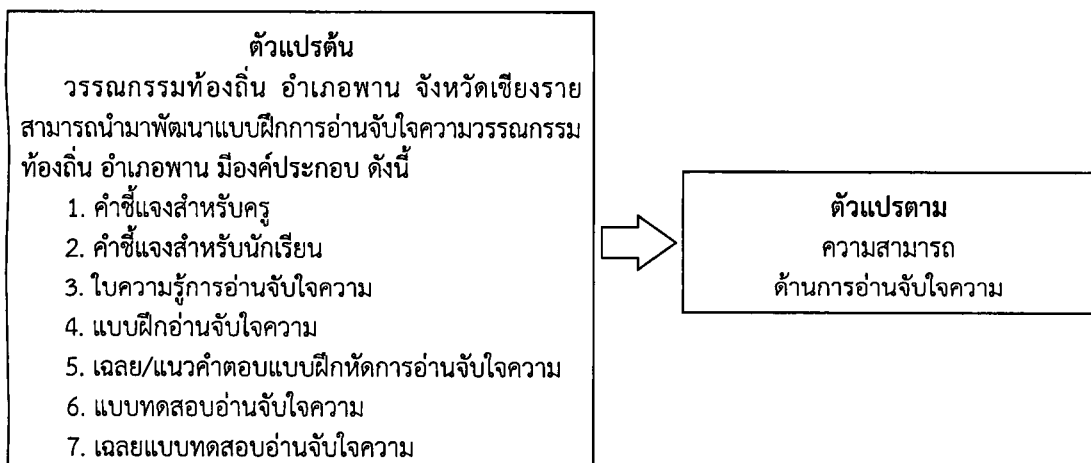
โรงเรียนในเขตอำเภอฟาน จังหวัดเชียงราย

2.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ

- 2.2.1 ผู้นำชุมชน ราษฎ์ชาวบ้านและประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอฟาน จังหวัดเชียงราย จำนวน 20 คน
- 2.2.2 นักเรียนที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนในเขตอำเภอฟาน จังหวัดเชียงราย โดยใช้การเลือกแบบเจาะจงจากนักเรียนในโรงเรียนที่มีนักศึกษาโปรแกรมภาษาไทยชั้นปีที่ 5 ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านเจริญเมืองวิทยา จำนวน 15 คน

3. ขอบเขตด้านพื้นที่โรงเรียนในเขตอำเภอฟาน จังหวัดเชียงราย

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) รูปแบบการทดลองแบบกลุ่มเดียว สอบก่อนและสอบหลังการจัดการเรียนรู้ (One Group Pretest-Posttest Design) (มาเรียม นิลพันธุ์, 2547, หน้า 144) โดยผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดและแสดงขั้นตอน ซึ่งมีรายละเอียดของการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการวิจัย

1. ศึกษาค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1.1 ศึกษาหนังสือ ตำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอ่านจับใจความวรรณกรรมท้องถิ่น การอ่านจับใจความ การสร้างแบบสอบถาม การสร้างแบบฝึก การสร้างแผน การจัดการเรียนรู้ การสร้างแบบทดสอบ

2. การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ได้แก่

2.1.1 ผู้นำชุมชน ปราชญ์ชาวบ้านและประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขต อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย ซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลเรื่องวรรณกรรมท้องถิ่น อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย

2.1.2 นักเรียนที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียน ในเขตอำเภอพาน จังหวัดเชียงราย

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่

2.2.1 ผู้นำชุมชน ปราชญ์ชาวบ้านและประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอพาน จังหวัดเชียงราย ซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลเรื่องวรรณกรรมท้องถิ่น อ.พาน จังหวัดเชียงราย จำนวน 20 คน

2.2.2 นักเรียนที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียน ในเขตอำเภอพาน จังหวัดเชียงราย ในโรงเรียนที่มีนักศึกษาโปรแกรมภาษาไทยชั้นปีที่ 5 ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โดยใช้การเลือกแบบเจาะจง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านเจริญเมืองวิทยา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 15 คน

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ประกอบด้วย

1.1 แบบสอบถามวรรณกรรมท้องถิ่นอำเภอพาน จำนวน 1 ชุด จำนวน 5 ข้อ

1.2 แผนการจัดการเรียนรู้เรื่องวรรณกรรมท้องถิ่นอำเภอพาน จำนวน 4 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง รวม 8 ชั่วโมง

1.3 แบบฝึกการอ่านจับใจความ โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอำเภอพาน จำนวน 4 ชุด

1.4 แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านจับใจความ ใช้ทดสอบก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้วรรณกรรมท้องถิ่นอำเภอพาน ซึ่งเป็นแบบทดสอบแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

2. ขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

2.1 แบบสอบถามวรรณกรรมท้องถิ่นอำเภอพาน จำนวน 1 ชุด มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

2.1.1 ศึกษาหนังสือ ตำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบสอบถาม

1 2.1.2 สร้างแบบสอบถามวรรณกรรมท้องถิ่นอำเภอกพาน จำนวน 1 ชุด ซึ่งเป็นแบบทดสอบแบบปลายเปิด (open ended form) จำนวน 5 ข้อ

2.1.3 เสนอแบบสอบถามวรรณกรรมท้องถิ่นอำเภอกพานต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องทางด้านเนื้อหา การใช้ถ้อยคำภาษา ตรวจสอบความเหมาะสม และหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ (Index of Item Objective Congruence: IOC) นำผลจากการวิเคราะห์ค่า IOC ของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน มาคำนวณ หาค่าดัชนีความสอดคล้อง ได้ค่าความสอดคล้องเท่ากับ 1.00

2.1.4 นำแบบสอบถามวรรณกรรมท้องถิ่นอำเภอกพานไปปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยโดยใช้กับกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้นำชุมชน ประชาชนชาวบ้าน และประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอกพาน จังหวัดเชียงราย จำนวน 20 คน

2.2 แผนการจัดการเรียนรู้เรื่องวรรณกรรมท้องถิ่นอำเภอกพาน มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

2.2.1 ศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สาระที่ 1: การอ่าน มาตรฐาน ท 1.1: ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน รวมทั้งศึกษาวิเคราะห์ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนบ้านเจริญเมืองวิทยา พุทธศักราช 2551

2.2.2 ศึกษาหนังสือ ตำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอ่าน จับใจความ และการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้

2.2.3 กำหนดเนื้อหาและระยะเวลาในการทดลอง เพื่อสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่องวรรณกรรมท้องถิ่นอำเภอกพาน จำนวน 4 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง รวม 8 ชั่วโมง

2.2.4 นำแผนการจัดการเรียนรู้เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้ จำนวน 2 ท่าน และด้านการวัดผลและประเมินผล จำนวน 1 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา แล้วหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC: Index of Item Objective Congruence) กับตัวชี้วัด ซึ่งได้ค่าความสอดคล้องเท่ากับ 1.00

2.3 แบบฝึกการอ่านจับใจความ โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอำเภอกพาน จำนวน 4 ชุด ได้แก่ ชุดที่ 1 นุ่มมานพ ชุดที่ 2 อุดอัดใจดีเสมอ ชุดที่ 3 จะตาบะกอกแห้ง และชุดที่ 4 เขยหนู มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

2.3.1 วิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สาระการเรียนรู้ภาษาไทย และหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนบ้านเจริญเมืองวิทยา พุทธศักราช 2551 ศึกษาความต้องการในการเรียนโดยใช้แบบฝึก การอ่านจับใจความ ศึกษาความคิดเห็นด้านเนื้อหาสาระ รูปแบบ การวัดผล และประเมินผล วิธีการนำไปใช้ของแบบฝึกการอ่านจับใจความโดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอำเภอกพาน เพื่อนำมาใช้ในการเรียนการสอน

2.3.2 สร้างแบบฝึกการอ่านจับใจความโดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอำเภอกพาน

2.3.3 นำแบบฝึกการอ่านจับใจความโดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอำเภอกพาน เสนอผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้ จำนวน 2 ท่าน และด้านการวัดผลและประเมินผล จำนวน 1 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา แล้วหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC: Index of Item Objective Congruence) กับตัวชี้วัด ซึ่งได้ค่าความสอดคล้องเท่ากับ 1.00

2.3.4 นำแบบฝึกการอ่านจับใจความโดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอำเภอพาน ที่ได้รับการปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียน บ้านเจริญเมืองวิทยาภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างและเคยเรียนเนื้อหา การอ่านจับใจความมาแล้ว

2.3.5 นำผลการทดลองมาหาค่าประสิทธิภาพแบบฝึกทักษะตามเกณฑ์ประสิทธิภาพที่กำหนดไว้ 75/75 ผลการหาประสิทธิภาพของแบบฝึกการอ่านจับใจความโดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอำเภอพาน มีค่าประสิทธิภาพ ได้ค่า E1/ E2 เท่ากับ 79.27/75.77 มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ ที่กำหนดไว้

2.4 แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านจับใจความ จำนวน 30 ข้อ มีขั้นตอน การสร้างและตรวจสอบคุณภาพ ดังนี้

2.4.1 ศึกษาทฤษฎี หลักการ และวิธีสร้างเครื่องมือวัดผลทางการศึกษา

2.4.2 วิเคราะห์เนื้อหาของแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านจับใจความตามแนวคิดด้านพุทธิพิสัยของบลูม (Bloom, B.J., Engelhart, M.D., Furst, E.J., Hill, W.H. & Krathwohl, D.R., 1956)

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์ความสามารถด้านการอ่านจับใจความ

ประเภท บทอ่าน	จุดประสงค์การเรียนรู้	พฤติกรรม				รวม (ข้อ)
		ความรู้/ความจำ	ความเข้าใจ	การนำไปใช้	การวิเคราะห์	
นิทาน	สามารถระบุใจความสำคัญ แนวคิดสำคัญของเรื่องที่อ่าน เข้าใจจุดมุ่งหมายของผู้เขียน ตั้งคำถาม ตอบคำถาม เรียงลำดับเหตุการณ์ และระบุประโยชน์ที่ได้รับจากการอ่าน	9	9	3	9	30
	รวม	9	9	3	9	30

จากตารางวิเคราะห์แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านจับใจความ สรุปได้ว่า สร้างข้อสอบแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก มีจำนวน 30 ข้อ 30 คะแนน มีเกณฑ์ในการตรวจให้คะแนนแต่ละข้อดังนี้ ตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดให้ 0

2.4.3 สร้างแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านจับใจความที่เป็นข้อสอบแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 45 ข้อ ใช้ทดสอบก่อนและหลังเรียนโดยใช้แบบทดสอบฉบับเดียวกัน

2.4.4 นำแบบทดสอบมาเสนอผู้เชี่ยวชาญ ด้านการจัดการเรียนรู้จำนวน 2 ท่าน และด้านการวัดผลและประเมินผลจำนวน 1 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องและความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาของข้อสอบกับตัวชี้วัด แล้วนำผลการประเมิน มาหาค่า (IOC: Index of Item Objective Congruence) ซึ่งได้ค่าความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ถือว่ามีความสอดคล้องกันในเกณฑ์ที่ยอมรับได้

2.4.5 นำแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านจับใจความที่ได้รับการปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านเจริญเมืองวิทยา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างและเคยเรียนเนื้อหาการอ่านจับใจความมาแล้ว

2.4.6 นำผลการทดสอบมาวิเคราะห์เพื่อหาประสิทธิภาพรายข้อ โดยหาค่า ความยากง่าย และค่าอำนาจจำแนก โดยคัดเลือกแบบทดสอบ จำนวน 30 ข้อ ที่มีค่าความยากง่ายระหว่าง 0.20-0.80 และค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป พบว่าแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านจับใจความมีค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.43 ถึง 0.51 และค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.20 ถึง 0.58

2.4.7 นำแบบทดสอบที่มีคุณภาพจำนวน 30 ข้อ มาวิเคราะห์ความเชื่อมั่น ตามสูตร KR-20 ของ คูเดอร์ และ ริชาร์ดสัน (Kuder and Richardson) พบว่าแบบทดสอบ วัดความสามารถด้านการอ่านจับใจความมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.80

2.4.8 นำแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านจับใจความที่สมบูรณ์แล้วไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ทดสอบก่อน และทดสอบหลังการจัดการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 3 การดำเนินการวิจัย

1. การดำเนินการทดลอง

1.1 ผู้วิจัยลงพื้นที่สำรวจเพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับบริบทของชุมชนความเป็นมา และวรรณกรรมท้องถิ่นอำเภอฟาน โดยใช้แบบสอบถามวรรณกรรมท้องถิ่นอำเภอฟาน

1.2 ผู้วิจัยสนทนากลุ่มกับผู้นำชุมชน ปรานัญชาชาวบ้าน และประชาชน จำนวน 20 คน เพื่อเก็บข้อมูลเกี่ยวกับวรรณกรรมท้องถิ่นอำเภอฟาน จังหวัดเชียงราย

1.3 ก่อนดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ทำแบบทดสอบ วัดความสามารถด้านการอ่านจับใจความก่อนการจัดการเรียนรู้ (Pretest) จำนวน 30 ข้อ ใช้เวลา 60 นาที เพื่อวัดพื้นฐานด้านการอ่านจับใจความก่อนการทดลอง ตรวจสอบคะแนนผลการทดสอบ แล้วนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์โดยวิธีทางสถิติ

1.4 ผู้วิจัยดำเนินการสอนกลุ่มตัวอย่าง ตามแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องวรรณกรรมท้องถิ่นอำเภอฟาน

1.5 ระยะเวลาในการทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 โดยใช้เวลาในการทดลอง 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง รวม 8 ชั่วโมง

1.6 ผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ทำแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่าน จับใจความหลังการจัดการเรียนรู้ (Posttest) จำนวน 30 ข้อ ใช้เวลา 60 นาที เพื่อวัดพื้นฐาน ด้านการอ่านจับใจความหลังการทดลอง ตรวจสอบคะแนนผลการทดสอบ แล้วนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์โดยวิธีทางสถิติ

ขั้นตอนที่ 4 การวิเคราะห์และสรุปผลข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาวิเคราะห์ทางสถิติ เพื่อทดสอบสมมติฐานและสรุปผล การทดลอง ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับวรรณกรรมท้องถิ่นอำเภอฟาน และจัดทำรูปเล่มวรรณกรรมท้องถิ่นอำเภอฟาน

2. วิเคราะห์ความสามารถด้านการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านเจริญเมืองวิทยา โดยใช้สถิติวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) วิเคราะห์ความแตกต่างโดยใช้ค่าที (t-test) แบบ Dependent

ผลการวิจัย

การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านจับใจความ โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอำเภอพาน สำหรับนักเรียนในเขตพื้นที่อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลไว้ 3 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาศึกษาวรรณกรรมท้องถิ่นอำเภอพาน

จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลวรรณกรรมท้องถิ่นอำเภอพาน ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลวรรณกรรมท้องถิ่น โดยสอบถามจากผู้นำชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน ซึ่งสามารถวิเคราะห์ ได้ว่า พบว่ามีวรรณกรรมท้องถิ่นอำเภอพาน จำนวน 20 เรื่อง ซึ่งแบ่งประเภทตาม (ประมวล พิมพ์เสน, 2550, หน้า 12-15) ได้ดังนี้ 1. นิทานเบ็ดเตล็ด เป็นนิทานเล็กๆ น้อยๆ ไม่จัดอยู่ในพวกใดที่กล่าวมาส่วนมากจะไม่ค่อยยืดยาวนัก เหมาะที่จะเล่าในช่วงเวลาน้อย ซึ่งเปิดเรื่องขึ้นมาเป็นที่ตื่นต่อน่าสนใจ ตัวละครน้อย เหตุการณ์น้อย ไม่สลับซับซ้อน ภาษาฟังง่าย ไม่มีสำนวนที่จะต้องมาแปลให้ยุ่งยาก จำนวน 16 เรื่อง ดังนี้ 1. เรื่อง คนหลอกกับคนสิ่ง 2. เรื่อง หนุ่มมานพ 3. เรื่อง เขยหนู 4. เรื่อง ตำราหมอดู 5. เรื่อง อุดอัดไซเตอะ 6. เรื่อง ที่มาของเสียงร้องของนกเขา 7. เรื่อง ต่อมหม่อง ต่อมตวย 8. เรื่อง ดวงจะดีชายซี้ก็รวย ดวงจะชวยชายทองก็เจ็ง 9. เรื่อง จะตำบะกอกแห้ง 10. เรื่อง กะตำปาคำตุ 11. เรื่อง แมงจ๊อบมีไส้ 12. เรื่อง ผีกองกอย 13. เรื่อง ผีอีเจือก 14. เรื่อง ป้อเหยแม่เหย 15. เรื่อง เสือสมิง 16. เรื่อง ผีโพง และ 2. นิทานขำขัน คล้ายกับนิทานมุขตลกจะต่างกัน ก็แต่นิทานมุขตลกจะเป็นเรื่องยาวมีมุขตลกและตัวละครมากกว่า มีเหตุการณ์หลายเหตุการณ์เกี่ยวพันกันไป นิทานขำขันจะเป็นการเล่าเหตุการณ์ เล่าเรื่องสั้นๆ แต่ขำ ส่วนมากจะเป็นการเล่าสู่กันฟังในสังคมที่มีความสนิทสนมกันเป็นพิเศษ บางครั้งอาจเป็นเรื่องลามกโปกษา ไม่มีอะไรเป็นกฎเป็นเกณฑ์ที่แน่นอน จำนวน 4 เรื่อง ได้แก่ 1. เรื่อง ปี่หนานฝากผ้าตัวบ 2. เรื่อง ตบปากไซเฟอร์ 3. เรื่อง บนก็เตื่อ 4. เรื่อง ล่อใจไอ้ไซ้ และหนังเหนียวจนไอ้ไซ้กินไม่ได้

ตอนที่ 2 ผลการสร้างและหาประสิทธิภาพแบบฝึกการอ่านจับใจความของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นของอำเภอพาน

2.1 ผลการสร้างแบบฝึกการอ่านจับใจความ โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอำเภอพาน ผลการศึกษาพบว่า สามารถสร้างแบบฝึกการอ่านจับใจความโดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอำเภอพานขึ้น จำนวน 4 ชุด ได้แก่ ชุดที่ 1 หนุ่มมานพ ชุดที่ 2 อุดอัดไซเตอะ ชุดที่ 3 จะตำบะกอกแห้ง และชุดที่ 4 เขยหนู โดยแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความดังกล่าวมีองค์ประกอบ ดังนี้ 1. คำชี้แจงสำหรับครู 2. คำชี้แจงสำหรับนักเรียน 3. ใบความรู้การอ่านจับใจความ 4. แบบฝึกอ่านจับใจความ 5. เฉลย/แนวคำตอบแบบฝึกหัดการอ่านจับใจความ 6. แบบทดสอบอ่านจับใจความ 7. เฉลยแบบทดสอบอ่านจับใจความ

2.2 ประสิทธิภาพแบบฝึกการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นของอำเภอพาน

ตารางที่ 2 ผลการทดสอบหาประสิทธิภาพแบบฝึกการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นของอำเภอพาน

แบบฝึก	แบบฝึกปฏิบัติระหว่างเรียน			แบบทดสอบหลังเรียน			ประสิทธิภาพ (E1/E2)
	คะแนน	ค่าเฉลี่ย (X)	ร้อยละ	คะแนน	ค่าเฉลี่ย (X)	ร้อยละ	
ชุดที่ 1	50	39.67	79.34	30	22.87	76.23	79.34/76.23
ชุดที่ 2	50	40.47	80.94				80.94/76.23
ชุดที่ 3	50	40.73	81.46				81.46/76.23
ชุดที่ 4	50	41.27	82.54				82.54/76.23
รวม	200	162.14	324.28	30	22.87	76.23	81.07/76.23

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการทดสอบหาประสิทธิภาพทั้งจากแบบฝึกปฏิบัติระหว่างเรียนและคะแนนจากแบบทดสอบหลังเรียน มีค่าร้อยละของคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าร้อยละ 75 ทุกแบบฝึก และเมื่อพิจารณาผลรวมพบว่าแบบฝึกปฏิบัติระหว่างเรียนและคะแนนจากแบบทดสอบหลังเรียนมีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 81.07/76.23 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 75/75 ที่กำหนดไว้

ตอนที่ 3 ศึกษาผลการใช้แบบฝึกการอ่านจับใจความ เรื่อง วรรณกรรมท้องถิ่นอำเภอพาน ผลการวิเคราะห์ความสามารถด้านการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเจริญเมืองวิทยา จำนวน 15 คน ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกการอ่านจับใจความ เรื่องวรรณกรรมท้องถิ่นอำเภอพาน มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเจริญเมืองวิทยา ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกการอ่านจับใจความ เรื่องวรรณกรรมท้องถิ่นอำเภอพาน

กลุ่มทดลอง	N	คะแนนเต็ม	\bar{X}	SD	t	p
ก่อนเรียน	15	30	15.53	2.39	29.103	0.000
หลังเรียน	15	30	22.87	2.13		

จากตารางที่ 1 พบว่า ความสามารถด้านการอ่านจับใจความของกลุ่มตัวอย่าง หลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกการอ่านจับใจความเรื่องวรรณกรรมท้องถิ่นอำเภอพาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถด้านการอ่านจับใจความของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 22.87$, $SD = 2.13$) สูงกว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถด้านการอ่านจับใจความก่อนการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 15.53$, $SD = 2.39$)

สรุปผลการวิจัย

1. วรรณกรรมท้องถิ่นอำเภอพาน มีจำนวน 20 เรื่อง แบ่งได้ 2 ประเภท คือ นิทานเบ็ดเตล็ด จำนวน 16 เรื่อง และนิทานซ้ำกัน จำนวน 4 เรื่อง

2. ผลของการพัฒนาแบบฝึกการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นของอำเภอพาน มีเกณฑ์ประสิทธิภาพเท่ากับ 81.07/76.23 สูงกว่าเกณฑ์ 75/75 ที่กำหนดไว้

3. ความสามารถด้านการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกการอ่านจับใจความ เรื่องวรรณกรรมท้องถิ่น อำเภอพาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

1. จากการศึกษาวรรณกรรมท้องถิ่นอำเภอพาน สามารถรวบรวมวรรณกรรมท้องถิ่นอำเภอพานได้ จำนวน 20 เรื่อง ซึ่งแบ่งประเภทตาม ประมวล พิมพ์เสน (2550, หน้า 12-15) ได้ดังนี้ 1. นิทานเบ็ดเตล็ดเป็นนิทานเล็กๆ น้อยๆ ไม่จัดอยู่ในพวกใดที่กล่าวมาส่วนมากจะไม่ค่อยยืดยาวนัก เหมาะที่จะเล่าในช่วงเวลาน้อย ซึ่งเปิดเรื่องขึ้นมาเป็นที่ ตื่นเต้นน่าสนใจ ตัวละครน้อย เหตุการณ์น้อย ไม่สลับซับซ้อน ภาษาฟังง่าย ไม่มีสำนวนที่จะต้องมาแปลให้ยุ่งยาก จำนวน 16 เรื่อง ได้แก่ คือ 1. เรื่อง คนหลอกกับคนสิง 2. เรื่อง หนุ่มมานพ 3. เรื่อง เขยหนู 4. เรื่อง ตำราหมอดู 5. เรื่อง อุดอัดไขเตาะ 6. เรื่อง ที่มาของเสียงร้องของนกเขา 7. เรื่อง ต่อมหม่อม ต่อมตวย 8. เรื่อง ดวงจะดีชายซี้ก็รย ดวงจะชวยชยทองก็เจิง 9. เรื่อง จะตาบะกอกแห้ง 10. เรื่อง กะต่าป่าคำตุ้ 11. เรื่อง แมงจั่วบมีไส้ 12. เรื่อง ผีกองกอย 13. เรื่อง ผีอีเจือก 14. เรื่อง ป้อเหยแม่เหย 15. เรื่อง เสือสมิง 16. เรื่อง ผีโพง และ 2. นิทานชาขัน คล้ายกับนิทาน มุขตลก จะต่างกัน ก็แต่ว่านิทานมุขตลกจะเป็นเรื่องยาวมีมุขตลกและตัวละครมากกว่า มีเหตุการณ์หลายเหตุการณ์ เกี่ยวพันกันไป นิทานชาขันจะเป็นการเล่าเหตุการณ์เล่าเรื่องสั้นๆ แต่ซ้ำ ส่วนมากจะเป็นการเล่าสู่กันฟังในสังคมที่มีความสนิทสนมกันเป็นพิเศษบางครั้งอาจเป็นเรื่องลามกโปกษา ไม่มีอะไร เป็นกฎเป็นเกณฑ์ที่แน่นอน จำนวน 4 เรื่อง ได้แก่ 1. เรื่อง ปี่หนานฝากผ้าตัวบ 2. เรื่อง ตบปากโซเฟอร์ 3. เรื่อง บนก็เตือ 4. เรื่อง ล่อใจไอ้เข้ และหนังเหนียวจน ไอ้เข้กินไม่ได้ ซึ่งผู้วิจัยได้คัดเลือกวรรณกรรมท้องถิ่นดังกล่าวมาสร้างเป็นแบบฝึกการอ่านจับใจความ โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่น อำเภอพาน จำนวน 4 เรื่อง ได้แก่ 1. เรื่องหนุ่มมานพ 2. เรื่องอุดอัดไขเตาะ 3. เรื่องจะตาบะกอกแห้ง และ 4. เรื่องเขยหนู การนำเนื้อหาของวรรณกรรมท้องถิ่นมาสร้างเป็นบทอ่านผู้วิจัยต้องคำนึงถึง ความสั้นยาว ความยากง่ายของเนื้อหา และความเหมาะสมของเนื้อหาต่อวัยของผู้เรียน ซึ่งส่งผลต่อความสนใจในการเรียนรู้ และความสามารถ ในการทำแบบฝึก การเลือกเนื้อหาที่จะนำมาสร้างเป็นบทอ่านหรือใช้ในการจัดการเรียนการสอนนั้น ผู้วิจัยจะต้อง มีความรู้ในหลักการคัดเลือกเนื้อหา มีความตระหนักและเห็นความสำคัญของการจัดกิจกรรมที่เน้นการอ่านโดยใช้ สื่อวรรณกรรมท้องถิ่น ควรเลือกวรรณกรรมท้องถิ่นที่มีความหลากหลาย และน่าสนใจ ดังแนวทางในการคัดเลือก ตามแนวคิดในงานวิจัยของ สุกัญญา ภัทรราชย์ (2545, หน้า 6) ดังนี้ 1. เป็นเรื่องสั้นที่มีใจความสมบูรณ์ มีการดำเนิน เรื่องอย่างรวดเร็ว เน้นเหตุการณ์เดียว ให้นักเรียนพอคาดคะเนได้ อาจสอดแทรก เกร็ดที่ชวนให้นักเรียนสงสัยว่าอะไร จะเกิดขึ้นต่อไป เพื่อทำให้เรื่องมีความตื่นเต้นและเร้าใจ ชวนให้ติดตาม คำศัพท์และเนื้อหาไม่ยากเกินไป 2. เป็นเรื่อง ที่นักเรียนให้ความสนใจ อาจเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับชีวิตเด็ก ๆ ครอบครัว สัตว์หรือเรื่องที่เด็กจินตนาการตามได้ 3. เป็นเรื่อง ที่ใช้ภาษาง่ายๆ ประโยคสั้นๆ มีการกล่าวซ้ำคำสัมผัส ซึ่งจะช่วยให้เด็กจดจำเรื่องได้ง่ายและรวดเร็ว 4. เป็นเรื่อง ที่มีตัวละครน้อย ซึ่งประกอบด้วยตัวละครเอก และตัวประกอบ ชื่อของตัวละครเป็นชื่อง่ายๆ โดยตัวละครควรเน้นให้ เห็นลักษณะเด่นของตัวละครแต่ละตัว เพื่อผู้เรียนจะได้เข้าใจความหมาย 5. เป็นเนื้อเรื่องที่ฟังง่าย และน่าฟังพอใจ เมื่อผู้เรียนฟังเรื่องเล่าจบ ผู้เรียนควรมีความสุขหรือ ถ้ามีความทุกข์ก็ต้องมีคติสอนใจด้วย ซึ่งเนื้อเรื่องควรสอดแทรก คติธรรมสอนใจ และส่งเสริมให้นักเรียนมีลักษณะนิสัยที่ดี เมื่อนำหลักการนี้ไปใช้ในการคัดเลือกเนื้อหาวรรณกรรม

ห้องถิ่น ในการจัดทำแบบฝึกการอ่านจับใจความก็จะส่งผลให้ผู้เรียนมีความสนใจ มีความตั้งใจ มีความกระตือรือร้นในการอ่าน และการร่วมกิจกรรมในห้องเรียน ซึ่งจะส่งผลต่อการเรียนรู้ได้ดี

2. ผลของการพัฒนาแบบฝึกการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้วรรณกรรมห้องถิ่นของอำเภอบ้านฉาง ผลการศึกษา พบว่า สามารถสร้างแบบฝึกการอ่าน จับใจความโดยใช้วรรณกรรมห้องถิ่นอำเภอบ้านฉางขึ้น 4 ชุด ได้แก่ ชุดที่ 1 หนุมานพา ชุดที่ 2 อดัด ไซเตอะ ชุดที่ 3 จะต่าบะกอกแห้ง และชุดที่ 4 เขยหนู โดยแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความ มีองค์ประกอบ ดังนี้ 1. คำชี้แจงสำหรับครู 2. คำชี้แจงสำหรับนักเรียน 3. ใบความรู้การอ่านจับใจความ 4. แบบฝึกอ่านจับใจความ 5. เฉลย/แนวคำตอบแบบฝึกหัดการอ่านจับใจความ 6. แบบทดสอบอ่านจับใจความ 7. เฉลยแบบทดสอบอ่านจับใจความ และแบบฝึกดังกล่าวมีเกณฑ์ประสิทธิภาพเท่ากับ 81.07/76.23 สูงกว่าเกณฑ์ 75/75 ที่กำหนดไว้ เนื่องจากภาษาไทย เป็นวิชาทักษะ ซึ่งทักษะหมายถึง ความชำนาญ คล่องแคล่ว รวดเร็ว ความถูกต้อง ทักษะต่างๆ จะเกิดผลได้ดีก็ต่อเมื่อได้มีการฝึกเรียนซ้ำๆ ย้ำทวนบ่อยๆ จนเกิดความชำนาญ ดังนั้นการสอนภาษาไทยเพื่อให้นักเรียนมีทักษะในการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนให้ได้ดีนั้น ครูจะต้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนได้มีโอกาสทำซ้ำ ฝึกซ้ำอยู่เสมอๆ จนเกิดความชำนาญ สามารถฟัง พูด อ่านและเขียนได้อย่างคล่องแคล่วรวดเร็วและถูกต้อง ซึ่งสอดคล้องกับ ชยาภรณ์ พิณพาทย์ (2542, หน้า 118) กล่าวว่า แบบฝึกมีความสำคัญและจำเป็นต่อการเรียนทักษะทางภาษา เพราะจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนได้ดียิ่งขึ้น สามารถจดจำเนื้อหาในบทเรียนและคำศัพท์ต่างๆ ให้คงทน ทำให้เกิดความสุขสนุกสนานในขณะที่เรียน ทราบความก้าวหน้าของตนเองสามารถนำแบบฝึกมาทบทวนเนื้อหาเดิมด้วยตนเองได้ นำมาวัดผลการเรียนหลังจากที่เรียนแล้ว ตลอดจนสามารถทราบข้อบกพร่องของนักเรียน และนำไปปรับปรุงแก้ไขได้ทันทั่วทั้งที่ ซึ่งจะมีผลทำให้ครูประหยัดเวลา ค่าใช้จ่าย และลดภาระได้มาก นักเรียนสามารถนำภาษาไปใช้สื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3. จากผลการวิจัย พบว่า ความสามารถด้านการอ่านจับใจความของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการเรียนรู้ โดยใช้แบบฝึกการอ่านจับใจความเรื่องวรรณกรรมห้องถิ่นอำเภอบ้านฉางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะแบบฝึกมีการเลือกเนื้อหาที่ใกล้ตัว เป็นเรื่องเกี่ยวกับวรรณกรรมห้องถิ่นของตนที่ให้อ่าน และมีความเพลิดเพลิน มีลำดับขั้นตอนที่ไม่สับสน ง่ายต่อการทำความเข้าใจ มีการเรียงลำดับเรื่องจากง่ายไปหายาก ส่งผลให้ผู้เรียนมีความสามารถในการอ่านจับใจความได้ดีขึ้น เข้าใจเรื่องที่อ่านสามารถสรุปใจความสำคัญ ตอบคำถามจากเรื่องที่อ่านได้ และสามารถนำความรู้ที่ได้จากการฝึกอ่านไปใช้ประโยชน์ในการแสวงหาความรู้และเรียนรู้วิชาต่างๆ ผ่านการอ่านด้วยตนเองได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรณชกร อุ่มสกุล (2553, หน้า 35-36) ที่กล่าวว่า แบบฝึกที่ใช้สื่อห้องถิ่น ทำให้นักเรียนมีความเข้าใจในบทอ่านมากขึ้น สามารถอ่านจับใจความได้ดียิ่งขึ้น แบบฝึกที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน และเป็นสิ่งที่นักเรียนพบเห็นอยู่แล้วที่สำคัญต้องย้ำและกระตุ้นให้นักเรียนสนใจอยากฝึก สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิชาพร บริชาวิภาช (2555, หน้า 101) ที่กล่าวว่าแบบฝึกการอ่านจับใจความที่สร้างขึ้นมาจากความต้องการของนักเรียนมีเนื้อหาใกล้ตัว เนื้อหาที่มีความหลากหลายอยู่ในความสนใจของผู้เรียนการลำดับเนื้อหาและกิจกรรมจากง่ายไปหายาก ส่งผลให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ทักษะการอ่านจับใจความได้จากแบบฝึกด้วยตนเอง และรังษิมา สุริยารังสรรค์ (2555, หน้า 79) ที่กล่าวว่าแบบฝึก ที่มีการเลือกเนื้อหาที่หลากหลายเป็นเรื่องราวที่ใกล้ตัวนักเรียน ส่งผลให้นักเรียนมีความสามารถในการอ่านจับใจความได้ดีขึ้น และมีความเข้าใจเรื่องที่อ่าน สามารถสรุปใจความสำคัญของเรื่อง และตอบคำถามจากเรื่องที่อ่านได้ นักเรียนมีความสนใจในการอ่านมากขึ้น และสามารถนำความรู้ที่ได้จากการฝึกอ่านไปใช้ในการอ่านเพื่อความเพลิดเพลิน และแสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับปฏิบัติ

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า การใช้แบบฝึกการอ่านจับใจความ มีรายละเอียดที่ต้องศึกษาก่อนการดำเนินกิจกรรม ดังนั้น เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปตามวัตถุประสงค์ ก่อนใช้แบบฝึกครูต้องเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับบทเรียนก่อน โดยศึกษาแผนการจัดการเรียนรู้ เตรียมใบงาน และใบความรู้ พร้อมศึกษาข้อมูลล่วงหน้าเพื่อให้คำแนะนำนักเรียนขณะปฏิบัติกิจกรรม

1.2 จากผลการวิจัยพบว่า ครูต้องมีบทบาทในการให้คำแนะนำแก่นักเรียนที่ไม่เข้าใจระหว่างการใช้แบบฝึกการอ่านจับใจความ อาจจะต้องใช้เวลาแนะนำ อธิบาย หรือยกตัวอย่างเพิ่มเติม ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนอาจจะเกินเวลาที่กำหนด ซึ่งครูสามารถยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยต่อไป

2.1 ในการทำวิจัยครั้งต่อไปสามารถนำแบบฝึกการอ่านจับใจความ โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอำเภอพานพัฒนาทักษะทางภาษาไทยโดยการบูรณาการกับทักษะทางภาษาไทยด้านอื่นๆ เช่น ทักษะการฟัง ทักษะการพูด และทักษะการเขียน

2.2 การพัฒนาแบบฝึกโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาความสามารถในการอ่านให้แก่แก่นักเรียนในท้องถิ่นอื่นๆ ได้

เอกสารอ้างอิง

- ชยาภรณ์ พิณพาทย์. (2542). การพัฒนาแบบฝึกทักษะภาษาไทยที่มีประสิทธิภาพเพื่อสอนซ่อมเสริม เรื่อง การสะกดการันต์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 (ปริญญาโท). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ณิชพร ปรีชาวิภาช. (2555). การพัฒนาแบบฝึกการอ่านจับใจความโดยใช้ข้อมูลท้องถิ่นสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ธัญมาส ต้นเสถียร. (2544). การใช้วิธีอ่านเรื่องเพื่อพัฒนาการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีความสามารถทางการอ่านต่ำกว่าระดับเฉลี่ย โรงเรียนสอาดเผดิมวิทยา จังหวัดชุมพร (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ประพิณพร เย็นประเสริฐ. (2548). การพัฒนาแบบฝึกการอ่านจับใจความภาษาไทย โดยใช้สื่อท้องถิ่น นนทบุรีสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- ประมวล พิมพ์เสน. (2542). นิทานพื้นบ้านอีสาน. ขอนแก่น: ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดขอนแก่น.
- พนิตนันท์ บุญพาที. (2542). เทคนิคการอ่านเบื้องต้นสำหรับบรรณารักษ์. นครราชสีมา: สถาบันราชภัฏนครราชสีมา.
- พรรณณนันท์ ละอองผล. (2546). ครูภาษาไทยกับบทบาทด้านภูมิปัญญาไทย. 60 ปี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์: ประมวลบทความทางการศึกษากิจการศึกษิตตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้, 37-48. นนทบุรี: พี.เอส.พี.ริ้นท์.
- มาเรียม นิลพันธ์. (2547). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- รังษิมา สุริยารังสรรค์. (2555). การพัฒนาแบบฝึกการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้ข้อมูลท้องถิ่นจังหวัดเพชรบุรี (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- เว็ชฌูชนก อุ่มสกุล. (2553). *การพัฒนาแบบฝึกการอ่านจับใจความโดยใช้สื่อท้องถิ่นพิษณุโลกสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3* (การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต). พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- แวมมยุรา เหมือนนิล. (2541). *การอ่านจับใจความ*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาสน์.
- ศรีวิไล พลมณี. (2545). *ภาษาและการสอน*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สมัย วรรณอุตร. (2545). *การศึกษาเปรียบเทียบวรรณกรรมอีสานและลาวเรื่อง ลำพูชบา* (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุกัญญา ภัทรราชย์. (2546). *วรรณคดีท้องถิ่นพิจิตร*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Bloom, B.J. (Ed.), Engelhart, M.D., Furst, E.J., Hill, W.H. and Krathwohl, D.R. (1956). *Taxonomy of Educational Objectives : Handbook I : Cognitive Domain*. New York: David McKay.